

Mõistatus.

Üks iissa andis omma lastelle mõistatussi ärramöista. Mõnned ollid launis rasked ja lastel oli suur orvaminne ja järrele mõtleminne, enne kui lätte said; teised ollid jälle nii ölpjad ärramöista, et laste suud ühhel hobil pahwatis ütlema, mis mõistatus tähhendab. Iissa andis nii veel ühhe mõistatusse, öldes: „Mõista, mõista mis se on: Ühhe järsku mäe rünka lüljes, kus üllemel arja peal paats metsas kasvab, on taas haudad, tahhe talju all, mis ta passu pöesaid täis. Mõlematte haudade wahhel on lõrge mäggi, nenda et ühhest hauast teisi ilma mäe ülleronnimatta mitte ei saa minna. Reed hauad ei ole mitte tühhjad, vaid kuumagi sees leevib üts munna, otse kui taas maisma kuuli. Nende munnadel on omma ööd ja pääwad, ni hästi kui meie mailmas; ja nenda kui sün mailmos mönda häddä ja murret, ahhaastust ja silmapiissaraid, rõmu ja uaru leitalje, on ta nende peal tunda.”

„Ei taat, ei meie sedda wöi mõista, se on vägga raste,” wingus norem poeg.

„Ehk se mõistatus on fergem, kui ja orwad tedda ollewad” loetis iissa; „Tuule veel, ja panne hästi tähhese: Kals wärrawad, ei mitte rauast, egga puust tehtud, vaid nahtwärrawad suure pitka oddadega on warmast walmis haudu finni latnia, kui

middagi senna sisse usjaldab minna. Olgo se leigewälledam piisite puttukas, ehk seast, ehk mu loomuse, teegi ei tohhi nende sisse astuda, üks pāinis pāva walqus ja pāava wirred wōiwad nende haudade läbbi tungida. Reed wärrawad pannewad issi ennast finni, ja tewad issi ennast jälle lahti. Kui nad ennast finni pannud, siis on haudade sees pistane pimme õ, mis ei piirgu egga kūimla tulluke ei wöi walgustada, et kūl õues mäe peal, mis haudade wahhel ülles fürgund, pāise esledaste paistab. Kui agga need wärrawad ennast lahti tewad, siis on munnade peal, mis haudades enne pimmedus fattis, leik täis ellu ja litumist, nenda kui meie mailmas. Seal nähtalise siis innimeste tööd ja teggu, farjad, pölsud, metsad ja mäed, ellumaead, pund ja pöesad mis varju annawad; leik on seal leida.”

„Sa aiad sedda ista hullemaks, taat, ei ma sedda ei wöi ärramöista,” saeras wannem poeg Peter.

„Sa ei pea mitte ärrakohuma, kui sa mitte warsti lätte ei saa; panue agga siidda lõowaks, arva järrele ja kuule, mis ma veel jure lissan: Leik, mis nende munnade peal olli, laub ärra ja ei ole ennam mitte ollemas, ni pea kui wärrawad ennast finni pannewad, ja pimmedussega neid fatta wad: ja ka siis, kui wärrawad kūl lahti, laub leik ärra, ni pea kui õ on lätte tulnud. Meie